

8. *Продовольча безпека*: матеріал з Вікіпедії URL: <https://uk.wikipedia.org>
9. *Нейтер Р, Богонос М.* Огляд продовольчої безпеки та політики в Україні. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/Food-security-and-policy-in-Ukraine_ukr.versiya-1.pdf
10. *Бабич М.М.* Продовольча безпека України: теорія, методологія, практика: дисертація... д-ра екон. наук: 08.00.03. Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв, 2019. 515с. (рукопис) URL: https://www.mnau.edu.ua/files/spec_vchen_rad/d_38_806_01/dis_babych.pdf
11. *Румик І.І.* Продовольча безпека в умовах компліментарності національної економіки: дисертація... д-ра екон. наук: 08.00.03. Університет економіки та права «Крок». Київ, 2020. 567 с (рукопис)
12. *Саблук П. Т., Білоус О. Г., Власов В. І.* Продовольча безпека України. Економіка АПК. 2009. № 10. С. 3-7.
13. *Тернавська І. Б.* Дефініція категорії продовольча безпека та її еволюція. *Економіка та держава.* 2015. № 7. С.44-48. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2015/12.pdf.

Вячеслав Курепін,

*доцент кафедри методики професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

СТАТИ СИЛЬНІШИМ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ, НОВИЙ ПІДХІД ДО ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА»

У сучасному світі безпечного середовища в апріорі не існує. Кожний етап свого розвитку світ перебудовується, щось зникає, щось виникає, щось проявляє себе, щось ухоче на другий план. Учорашній погляд зазнає змін і не є актуальним, новий - набирає обертів, переходячи від дуже вузького до широкого розуміння.

Такий перехід має поняття «безпека» - умови, при яких зовнішні фактори і внутрішні чинники будь якої системи не перевищують показники при яких негативні процеси не можуть набрати обертів та вивести таку систему з рівноваги [2, с. 57], а наявні на етапах перетворення потреби, знання та уявлення дозволяють стримувати головні показники якості й рівні безпеки.

Поняття «безпека», у широкому сенсі слова, може застосовуватися стосовно багатьох явищ, але традиційно воно має два основних значення: перше - свобода від ризику і небезпеки; друге - свобода від сумнівів, переживань і страху. Потреби людини в

безпеці є найнеобхіднішою умовою її існування в соціумі. Ця базова людська потреба визначається як одна з найвищих соціальних цінностей (стаття № 3 Конституції України). Такі цінності визнані, як найвищими, це бачення суспільства у якому людина відчуває себе захищеною, це обов'язкова передумова існування й подальшого розвитку людства [3, с. 98].

У сенс «безпека», поруч з поняттям безпека спільноти, вкладається таке поняття, як «особиста безпека» – певною мірою, це узагальнений показник реалізації людиною прав та свобод, гарантованості від небезпек, який повинен забезпечити відсутність загроз життєво важливим інтересам людини (життя, здоров'я, добробуту). Зауважимо, доки людина почуває себе безпечно, вона в змозі належним чином дбати про потреби вищого порядку – безпека соціуму в якому вона перебуває.

Концепція «безпеки» повинна бути простою: індивідуум не може себе почувати у безпеці (якщо він створив її для себе), коли поруч з ним є небезпечний соціум, соціум не може себе почувати у безпеці (якщо він створив таку небезпеку взагалі), коли в ньому є хіть один індивід, який почуває себе в небезпеці.

Соціум, це складна система у який є взаємовідносини, у відповідності до наявних на етапах розвитку потреб. Вони формуються на різних рівнях: від особистої безпеки, безпеки життя в конкретній спільноті та направленні на гуманістичний розвиток суспільства . По суті, це означає відсутність війн та інших загроз життю і здоров'ю людини, низький рівень злочинності (аксіома безпеки життєдіяльності – абсолютної безпеки досягти неможливо) тощо. Але звертаючи увагу на аксіому висловлюємо свою думку – у сучасному світі безпечного середовища немає, поруч з людиною завжди є небезпека, від якої потрібно захиститися.

Наскільки безпечним є середовище людини можна уявити тоді, коли складові безпеки розкласти на різні компоненти [1, с. 13]. І тільки їхня сукупність, у нашому розумінні, визначить чи є безпечно середовище в якому перебуває сама людина.

В міжнародній практиці (практика ООН) давно існує ствердження поділити безпеку на такі складові: політична, економічна, персональна, продовольча, охорона здоров'я, безпека спільноти та навколишнього середовища (зауважимо, що кожний

соціум може мати свій розподіл складових безпеки). При таких складових у центрі поняття безпеки стає не держава (в минулому була думка, що через державну безпеку можна гарантувати безпеку індивіда), а людина.

Але в мінливих умовах сьогодення (війна в Україні) ця піраміда перевертається. З'являється, усе більше факторів, за допомогою яких можна стверджувати: треба починати з безпеки людини, треба будувати державну політику навколо цього, тоді життєдіяльність суспільства стане більш передбачуваним і інтегрованим. При таких умов поступово зростає суспільний опір як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам.

Ми проаналізували дослідження вітчизняних та закордонних науковців щодо поняття про безпеку мешканців південних та східних областей України. Що думають громадяни прифронтових областей та зон безпосередніх бойових зіткнень й зон ракетно-бомбових ударів про небезпеку? Яке ключове значення вона має для тих, хто знаходиться в таких жахливих умовах війни.

Ми припускали, та частина населення яка прямо або опосередковано страждає від наслідків збройного конфлікту буде схильна до вузького погляду на безпеку (особиста безпека). Власне саме громадяни, які потрапили у небезпеку воєнного характеру будуть дбати про себе та вузького кола рідних та знайомих.

Поряд війна і зрозуміти поведінку людей можна. Втім, дослідження показали зовсім інші результати. Громадяни у більшості схильні уявляти собі безпеку якраз-таки у широкому сенсі, тобто, саме як безпеку людини [4, с. 33]. На їхню думку повинно бути набір безпекових умов, обставин і можливостей, які будуть впливати на різні сфери суспільного життя в мінливих умовах воєнного стану та повноцінно функціонувати і створювати комфортні умови в таких невідповідних обставинах і створювати відчуття захищеності.

Компоненти, які будуть забезпечувати поняття «безпека» для мешканців регіонів, де переважають бойові дії, будуть наступними: безпека пересувань по території де вони мешкають, присутність й наявність належної роботи правоохоронних органів, свобода політичних та громадянських поглядів, фізична та фінансова безпекова підтримка, безпека в сфері охорони здоров'я тощо.

Можна було б подумати, людина, перебуваючи у без посередньою сусідстві з територією воєнного конфлікту (знаходиться на території воєнних дій) розуміє безпеку, як єдиний пазл з різних сфер його життя. В таких умовах вона може винятково тимчасово не зосереджуватися на питаннях завершення війни та встановлення правопорядку.

Умови в яких опинилися громадяни України, формують у них соціальний запит на безпеку та очікування безпеки від держави. Загострюються відчуття невідповідності між реальністю та бажаним відчувати себе у безпеці. Умови війни створили для громадян південних та східних областей України відчуття режиму проїдання. Коли обміль чи немає коштів на базові потреби, коли виникає думка про потрібність коштів взагалі (вони зароблені та їх вистачає), коли виникає постійний страх за щось екстраординарне.

Стає зрозуміло, чому на рівні подібних логічних зв'язків між різними проявами безпеки виникає нове поняття про безпечне середовище існування людини [5, с. 82]. Нові соціальні стандарти комфортного життя в таких умовах сьогодення, в яких опинилися громадяни України підштовхують до нових ключових понять безпеки.

Українське суспільство має специфічну ситуацію з подальшим розвитком принципу безпеки. В українських реаліях є два ключових фактори:

- перший – воєнний конфлікт, він вже має статус затяжного - впливає на більшість вимірів безпеки не тільки на загальнонаціональному рівні, але і в особистому житті;
- другий – реформи, які здійснюються та будуть ще тривати.

Припустимо, з одного боку, система правоохоронних органів, судів, охорони здоров'я працюють ефективно та передбачуване. З іншого боку, система економічних взаємовідносин, ще не реформована або треба час на її завершення. Відчуття захищеності громадян в таких мінливих умовах у відповідній сфері не буде безпековим, а умови захищеності треба відновлювати або підіймати на належний рівень.

Такий погляд може вказувати на негативні позначення щодо перспектив безпеки людини в українських реаліях сьогодення часу. Але треба бути оптимістами, ми маємо шанс по завершенню

реформ в Україні набути комфорт і відчуття захищеності у громадян, це найважливіші цінності соціального буття людей.

Реформаторський процес в Україні має активних учасників, це не тільки держава та її інституції. Безпосередньо впливають на життєдіяльність громадян України інші учасники реформування - міжнародні донори, які реалізують програми розвитку в межах України; вітчизняні неурядові організації, які приймають участь у реформах; органи місцевого самоврядування тощо. У багатьох процесах життєдіяльності людини безпосередньо на місцях органи місцевого самоврядування, в умовах децентралізації і нових можливостей, мають певні якісні важелі щодо безпеки.

Отже, оскільки в апіорі, не існує абсолютної безпеки для всіх обставин та умов, в яких існує людина, поняття «безпека» можна віднести к відносній, але найактуальнішою проблем людини є проблеми безпеки життєдіяльності. Людини треба захищати її життєво важливі інтереси, Зробити це можливо при нерозривності процесу функціонування та розвитку як людини, так і суспільства в просторі та в часі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дідняк А. В. Моделі оцінки ризику об'єктів господарювання: відмови і наслідки // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ї студентської науково-теоретичної конференції. 22-24 березня 2023 р м. Миколаїв, Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 12-16. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13816>.
2. Іваненко В. С. Деякі методи оцінки професійних ризиків // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 55-59. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12472>.
3. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління професійними ризиками на вітчизняних підприємствах // Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 12 травня 2022 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 97-99. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11713>.
4. Курепін В. М., Іваненко В. С. Сутність відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки // День Землі - Earth Day [Електронний ресурс] : тези доповідей здобувачів вищої освіти спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 квітня 2020 року. - Миколаїв : МНАУ, 2020. – С. 31-33. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7042>.

5. Піндера М. Екологічна безпека територій у зоні бойових дій // Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, 5-6 жовтня 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 81-83. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11861>.

Людмила Коткова,
*доцент кафедри філологічних дисциплін
та методики їх викладання
Чернігівський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського
м. Ніжин, Україна*

МОВА ЯК ПОТУЖНИЙ ЧИННИК НАШОЇ БЕЗПЕКИ (НА МАТЕРІАЛІ «СКРИПНИКІВКИ» СЕРГІЯ ЖАДАНА)

Для Сергія Жадана, народженого на Луганщині, питання української мови завжди було в полі зору. За освітою кандидат філологічних наук (захистив дисертацію з теми «Філософсько-естетичні погляди Михайля Семенка»), за діяльністю – письменник і фронтмен гуртів «Жадан і Собаки» та «Лінія Маннергейма», за громадською позицією – активіст Євромайдану й волонтер із 2014 року.

Сергій Жадан завжди майстерно використовував у своїй творчості лексеми семантичного поля **мова**: «Пишуть знаками, серед яких ми живемо. Але знаки змінюються, як і кожен з нас. Змінюється все. Змінюється почерк. Змінюється письмо – в ньому все більше присутній минулий час» [1, с. 79], «Одна мова, одні слова – і для пристрасті, і для статистики» [3, с. 15] тощо, а в збірці «Скрипниківка» мова стала її маркером, оскільки в ній – вірші, здебільшого написані в час повномасштабної війни «мовою зламу епох, мовою часів великого переходу, гіркого завмирання поміж життям та смертю» [2, с. 136]. Сам автор констатує в післяслові «50 і 1»: «Ця збірка заповідалася як історія про мову – про її можливості й безпорадність, про означений нею периметр, про те, що це саме вона сигналізує про зміни й злами, які ось-ось стануться, це саме вона втручається в твоє письмо, залишаючи по собі головне – свідчення «зміщення, переходу і втрати» [2, с. 136].